scientists really did believe that genetic technology might feed the world, clean the world, change the world. (Scientific American, Nov., 2001). *The anti-GM campaign means that jobs in GM, the boom area in plant science, are not being created in Britain.* (The Economist, Aug. 24, 2002).

У сфері екології виділяється новий словотворчий елемент *–genomics,* за допомогою якого утворюються назви нових наук: *aromogenomics, nutrigenomics, toxicogenomics, chemogenomics. An interest in new technologies, such as toxicogenomics and the use of computerised systems for prediction of safety, as well as in other scientific advances which can contribute to safety assessment would be advantageous*. (***New Scientist***, Jan., 2000). *"Nutrigenomics" researchers hope to do away with such blanket generalizations and instead target diets to specific people*. (***Newsweek***, Sept., 2002).

Література

Click D. GeoSigns // National Geographic. – 2004. – Sept. – P. 12-34. *Musser* G. The Climax of Humanity // Scientific American. – 2005. – Sept. – P.44-48. *Розмарица* І.О. Лінгвокогнітивні особливості комунікації у сфері екології (на матеріалі сучасної англійської мови): Дис… канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К., 2004. – 219 с. *Балюта* Е.Г. Соціолінгвістичні аспекти формування еконеологізмів // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Філологічні науки: Випуск 13. – Кам'янець-Подільський: ПП Зарицький, 2006. – С. 331-335. *Балюта* Е.Г. Екстралінгвістичний вплив на фактори формування лексико-семантичних неологізмів англійської мови для позначення нових реалій і понять проблеми збереження живої природи: Матеріали ІІІ Всеукр. наук.-практ. конф. „Слов'яни: історія, мова, культура". – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005. – С. 3-5.

ВОЛОВИК Л.Б.
(*Полтавський ун-т споживчої кооперації України*)

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНИХ ВІДДІЄСЛІВНИХ ІМЕННИКІВ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ)

Словоскладання є характерною особливістю словотвору німецької мови. Складні іменники, широке розповсюдження яких являється однією із характерних особливостей німецької мови, майже з часу зародження в Германії граматичної теорії німецької мови, вже з XVII століття. [Павлов 1958, с.3.]

Словоскладання в німецькій мові має тривалу історію вивчення. Існує велика кількість робіт, присвячених дослідженню основних функцій німецького словоскладання, його окремих аспектів і конкретних типів (М.Д.Степанова, Н.С.Кускова, Б.А. Абамов, Л.І. Полякова, Р.В. Єфімов, Р.З. Мурясов, В.С.Вашунін, А.Т.Кукушкіна, А.А.Сакулін, Н.Н.Новікова, H.Paul, W.Henzen, W.Fleischer).

Словоскладання – один із способів словотвору, що полягає у поєднанні двох основ, які знаходяться між собою в певних структурно-семантичних відношеннях [Левковская 1968, с.163].

У результаті словоскладання утворюється похідна основа (ПО) складного слова. Словоскладання є одним з найдавніших і в той же час найпродуктивнішим способом утворення іменників у німецькій мові.

Словоскладання є своєрідним комбінованим типом словотвору, синтаксико-морфологічним. Питання про співвідношення основ, про порядок їх поєднання виводить цей тип словотвору за межі правил утворення простих похідних слів. Складні іменники представляють найчисленнішу групу економічної термінології

сучасної німецької мови. Утворення ПО складних іменників з першим СК – віддієслівним іменником – конверсією ТО інфінітиву префіксального сильного дієслова та другим СК – запозиченим іменником відбувається за M_{10}SN=SN:(SV:Präfix+SVst$_-$)+SN: zer//fallen (ie,a)- приходити в занепад → das Zerfall//produkt- продукт розпаду; ver//schließen (o,o)- зношуватися → der Ver//schließ//grad- коефіцієнт зносу (основних фондів). За даною СМ утворилося 2 ПО складних іменників. Утворення ПО складних іменників з першим СК – віддієслівним іменником – конверсією ТО інфінітиву префіксального сильного дієслова та другим СК – кореневим іменником представлено за M_{10}SN=SN:(SV:Präfix+SVst$_-$)+SN: emp//fangen (ie,a)- приймати → das Empfangs//buch- книжка вхідних паперів; ver//tragen (u,a)- укладати договір → der Vertrags//preis- договірна ціна. Виявлено утворення 3 ПО складних іменників, що утворилися за даною СМ. Утворення ПО складних іменників з першим СК – віддієслівним іменником - конверсією ТО інфінітиву префіксального сильного дієслова та другим СК – префіксальним іменником представляємо в M_{10}SN=SN:(SV:Präfix+SVst$_-$)+SN: be//sitzen (a,e)- володіти (чим-н.) → die Besitz//ab/gabe- мито з майна. За даною моделлю утворилась 1 ПО складного іменника. Дані моделі є малопродуктивними, оскільки зафіксовано лише 6 ПО складних іменників.

ПО складних іменників з другим СК – віддієслівним іменником - конверсією ТО інфінітиву префіксального сильного дієслова, утворюються за M_{10}SN=SN+SN:(SV:Präfix+SVst$_-$). Ця модель представлена такими субмоделями в залежності від структури та походження іменника, який виступає першим максимальним словотворчим компонентом (СК) ПО складного терміна, що може бути виражений іменниками: запозиченими, кореневими або суфіксальними: 1) M_{10}SN=SN+SN(SV:Präfix+SVst$_-$) – де перший максимальний СК, запозичений іменник be//sitzen (a,e)- володіти (чим-н.) → :der Kapital//besitz- володіння капіталом; der Aktien//besitz- володіння акціями. Виявлено утворення 2 ПО складних іменників, що утворилися за даною словотворчою моделлю. 2) M_{10}SN=SN+SN(SV:Präfix+SVst$_-$) – де перший максимальний СК, кореневий іменник: be//werben, sich (a,o)- змагатися (ради чого-н.) → der Welt//bewerb- змагання світу; ver//tragen (u,a)- заключати договір → der Handels//vertrag- торговий договір. За даною СМ утворилося 2 ПО складних іменника. 3) M_{10}SN=SN+SN(SV:Präfix+SVst$_-$) – де перший СК представлений суфіксальним іменником: be//schlagen (a,u)- конфісковувати → der Fenster//beschlag- віконна обшивка. Виявлено утворення 2 ПО складних іменників, що утворилися за даною словотворчою моделлю. Дані субмоделі є малопродуктивними, оскільки зафіксовано лише 6 ПО складних іменників.

ПО складних іменників з першим СК, віддієслівним іменником - конверсією ТО претерита префіксального сильного дієслова, утворюються за M_{10}SN=SN+SN:(SV:Präfix+SVst$_+$)+SN. Другий СК може бути виражений іменником: запозиченим або кореневим. 1) M_{10}SN=SN+SN:(SV:Präfix+ SVst$_+$)+SN- модель складних іменників з першим СК – віддієслівним іменником - конверсією ТО претерита префіксального сильного дієслова та другим СК- запозиченим іменником; ver//treiben (ie, ie)- продавати, збувати → die Vertriebs//firma – фірма по збуту; be//treiben (ie,ie)- займатися чим-н. → die Betriebs//analyse- аналіз господарської діяльності підприємства; ent//werfen (a,o)- проектувати → das Entwerfs//büro- проектне бюро. Виявлено 4 ПО складних іменників, що утворилися за даною словотворчою моделлю. 2) M_{10}SN=SN:(SV:Präfix+SVst$_+$)+SN- модель складних іменників з першим СК, віддієслівним іменником - конверсією ТО претерита префіксального сильного дієслова та другим СК- кореневим іменником; be//stehen (a,a)- витримати → das Bestand//buch- інвентарна книга. За даною словотворчою моделлю утворилась 1 ПО складного іменника. За даними моделями зафіксовано 5 ПО складних іменників.

ПО складних економічних іменників з першим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – ung, утворюються за $M_{10}SN$= SN((SV:Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-ung}$)+SN. Другий СК може бути суфіксальним іменником з суфіксом – ung, кореневим іменником або запозиченим іменником. 1) $M_{10}SN$=SN((SV:Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-ung}$)+SN- модель складних іменників з першим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – ung та другим СК - суфіксальним іменником з суфіксом – ung: ver//treten (a,e)- представляти (напр. фірму) → die Vertretungs//ordnung- порядок представництва. За даною словотворчою моделлю утворилося 3 ПО складних іменників. 2) $M_{10}SN$= SN((SV:Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-ung}$)+SN- модель складних іменників з першим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – ung та другим СК - кореневим іменником: er//halten (ie,a)- підтримувати, мати на утриманні → die Erhaltungs//arbeit- ремонтна робота по технічному обслуговуванню. За даною словотворчою моделлю утворилося 2 ПО складних іменників. 3) $M_{10}SN$= SN((SV:Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-ung}$)+SN- модель складних іменників з першим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – ung та другим СК – запозиченим іменником: be//schaffen (u,a)- заготовляти → die Beschaffungs//kosten- заготовчі розходи; be//messen (a,e) – визначати розміри → das Bemessungs//schema- габаритна схема; be//schneiden (ie,ie)- скорочувати (напр. споживання); зменшувати (напр. заробітну плату) → die Beschneidungs//linie – лінія відрізу. За даною словотворчою моделлю зафіксовано 5 ПО складних іменників. У процесі термінотворення ПО складних іменників з першим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – ung виявляє малопродуктивність, зафіксовано 8 ПО складних іменників.

ПО складних економічних іменників з першим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – er, утворюються за $M_{10}SN$=SN((SV: Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-ung}$)+SN. Другий СК може бути запозиченим або кореневим іменником. 1) $M_{10}SN$=SN((SV:Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-er}$)+SN- модель складних іменників з першим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – er та другим СК – запозиченим іменником: ver//treten (a,e)- представляти (напр.. фірму) → die Vertreter//firma- фірма-агент; er//finden (a,u)- винаходити → das Erfinder//patent- патент на винахід. За даною словотворчою моделлю утворилося 2 ПО складних іменників. 2) $M_{10}SN$=SN((SV:Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-er}$) +SN- модель складних іменників з першим СК, кореневим іменником з суфіксом – er та другим СК – запозиченим іменником: be//ziehen (o,o)- купувати, отримувати (товари) → das Bezieher//land- країна-покупець. Виявлено утворення 1 ПО складного іменника, що утворився за даною словотворчою моделлю. За даними моделями зафіксовано 3 ПО складних іменників.

ПО складних економічних іменників з другим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – ung, утворюються за $M_{10}SN$=SN((SV:Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-ung}$)+SN. Перший СК може бути запозиченим або префіксальним іменником. 1) $M_{10}SN$=SN+SN((SV:Präfix+ SVst$_+$)+Suffix$_{-ung}$)- модель складних іменників з другим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – ung та першим СК – запозиченим іменником: ver//treten (a,e)- представляти (напр. фірму) → die Konzern//vertretung- концерну. 2) $M_{10}SN$=SN+SN((SV:Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-ung}$)- модель складних іменників з другим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – ung та першим СК – префіксальним іменником: er//heben (o,o)- піднімати → die Beitrags//erhebung – підвищення вкладу. 3)$M_{10}SN$=SN+SN((SV:Präfix+SVst$_+$)+Suffix$_{-ung}$)- модель складних іменників з другим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом – er та першим СК – запозиченим іменником: ver//treten (a,e)- представляти (напр. фірму) → der Konzern//vertreter – представник концерну; der General//vertreter- головний представник. За даними моделями зафіксовано 5 ПО складних іменників.

ПО складних іменників з першим словотворчим компонентом- віддієслівним іменником- конверсією ТО інфінітиву префіксального слабкого дієслова, утворюється

за M_{10}:SN=SN:(SV:Präfix+SVschwach)+SN. Ця модель представлена такими субмоделями в залежності від структури та походження іменника, який виступає другим максимальним СК ПО складного терміна, що може бути виражений іменниками: запозиченими або кореневими.1): M_{10}SN= SN:(SV:Präfix+SVschwach)+SN – де другий максимальний СК, запозичений іменник: er//lösen (-te,-t)- викупляти; виручати (гроші) → das Erlös//konto- рахунок прибутків та збитків; ver//kaufen (-te,-t) – продавати- der Verkaufs//preis- продажна ціна; ver//wahren (-te,-t) – зберігати- → das Verwahr//konto- поточний рахунок для зберігання депозитів бюджетних установ; бух. Рахунок невиявлених сум на зберігання. За даною СМ утворилося 5 ПО складних іменників. 2) M_{10}:SN=SN:(SV:Präfix+SVschwach)+SN – де другий максимальний СК, кореневий іменник: be//stellen (-te,-t)- замовляти; призначати (напр. опіку) → der Bestell//schein- бланк замовлення; ver//brauchen (-te,-t) – вживати, витрачати → der Verbrauchs//steuer- непрямий податок. За даною СМ утворилося 5 ПО складних іменників. 3) M_{10}:SN=SN+SN(SV:Präfix+SVschwach) – модель за якою утворюються ПО складних іменників з другим СК – віддієслівним іменником- конверсією ТО інфінітиву префіксального слабкого дієслова та першим СК- кореневим іменником: ver//brauchen (-te,-t)- вживати, витрачати → das Benzin//verbrauch- витрати бензину; der//Stromm//verbrauch- витрати електроенергії. За даною СМ утворилась 1ПО складного іменника. Дані субмоделі є малопродуктивними, оскільки зафіксовано 11 ПО складних іменників.

ПО складних економічних іменників з першим словотворчим компонентом-віддієслівним суфіксальним іменником- з суфіксом – ung утворюються за M_{10}:SN=SN:((SV:Präfix+SVschwach)+Suffix-ung)+SN. Другий СК може бути кореневим, запозиченим, префіксальним або суфіксальним іменником: 1) M_{10}SN=SN((SV:Präfix+SVschwach)+Suffix-ung)+SN- де другий СК, кореневий іменник: be// rechnen (-te,-t)- обчислювати → die Berechnungs//art- засіб розрахунку; ціна яка відображає фактичну + вартість матеріальних цінностей; be//nutzen (-te,-t) – вживати (що-небудь) → die Benutzungs//zeit- термін використання; ver//senden (-te,-t)- відправляти → der Versendunds//kauf- торгова операція, при якій заключення договору і здача товару виконується в різних місцях. За даною СМ утворилося 22 ТО складних іменників. 2) M_{10}:SN=SN((SV:Präfix+SVschwach)+Suffix-ung)+SN- де другий СК, запозичений іменник: be//wegen (-te,-t)- перевозити → die Bewegungs//bilanz- зведений баланс руху майна і капіталу; be//lasten (-te,-t) – бух. Дебетувати (обкладати (напр. податками) → der Belastungs//plan- графік завантаження виробництва; be//werten (-te,-t)- оцінювати (напр.майно); назначати ціну → der Bewertungs//preis- ціна, яка відображає фактичну вартістьматеріальних цінностей; ver//rechnen (-te,-t)- продавати за безцінок → das Verrechnungs//konto- рахунок (в банку). За даною СМ утворилося 6 ТО складних дієслів. 3) M_{10}:SN=SN((SV:Präfix+SVschwach)+Suffix-ung)+SN- де другий СК, виражений префіксальним іменником: be//frachten (-te,-t)- фрахтувати → der Befrachtungs//vertrag- договір про фрахтування; ver//teilen (-te,-t) – видавати (заробітну плату) → das Verteilungs//gesetz- закон розподілу; ver//zollen (-te,-t)- платити мито (обкладати митом) → das Verzollungs//verfahren- порядок звільнення товарів від мита. Виявлено утворення 8 ПО складних іменників, що утворилися за даною СМ. 4) M_{10}:SN=SN((SV:Präfix+SVschwach)+ Suffix-ung)+SN- де другий СК, суфіксальний іменник: er//kunden (-te,-t)- довідуватися → die Erkundungs//forschung- пошукове дослідження; ver//markten (-te,-t) – продавати, збувати → die Vermarktungs//station- пункт по первинній обробці (овочів, фруктів) для продажу. Виявлено утворення 4 ПО складних іменників, що утворилися за даною СМ. Дані субмоделі є продуктивними, оскільки зафіксовано 40 ПО складних іменників.

ПО складних економічних іменників з другим словотворчим компонентом-віддієслівним суфіксальним іменником- з суфіксом – ung утворюються за СМ:

M_{10}:SN=SN+SN((SV:Präfix+SVschwach)+Suffix-ung). Перший СК може бути кореневим, запозиченим або суфіксальним іменником:1) M_{10}:SN=SN+SN ((SV:Präfix+SVschwach)+Suffix-ung)- де перший СК, кореневий іменник: be//stimmen (-te,-t)- призначати, встановлювати → die Wert//bestimmung- визначення ціни; er//klären (-te,-t) – заявляти → die Bankrott//erklärung- заява про банкрутство; be//lasten (-te,-t)- заносити в дебет (рахунку); обкладати (напр. податками) → die Betriebs//belastung- експлуатаційне навантаження. Виявлено утворення 5 ПО складних іменників, що утворилися за даною СМ 2) M_{10}: SN=SN+SN((SV:Präfix+SVschwach)+Suffix -ung)- модель складних іменників з другим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом –ung та першим СК – запозиченим іменником: be//rechnen (-te,-t)- обчислювати, перераховувати (з однієї валюти на іншу) → die Zinsen//berechnung- розрахунок відсотків. Виявлено 1 ПО складного іменника, що утворився за даною СМ. 3)M_{10}:SN=SN+SN((SV:Präfix+ SVschwach)+ Suffix-ung)- модель складних іменників з другим СК, віддієслівним суфіксальним іменником з суфіксом –ung та першим СК – суфіксальним іменником: be//zahlen (-te,-t)- оплачувати, погашати (напр. заборгованість) → die Ziefer//bezahlung- оплата поставок; ver//wenden (-te,-t)- вживати; витрачати → die Dünger//verwendung- вживання добрива. Виявлено 4 ПО складного іменника, що утворилися за даною СМ. Дані субмоделі не є продуктивними, оскільки зафіксовано 10 ПО складних іменників.

В сучасній німецькій мові словоскладання є переважаючим типом словотворення. Саме цим способом словарний склад німецької мови збагатився і продовжує збагачуватися великою кількістю похідних лексичних одиниць, утворених від твірних основ, які визначають найбільш актуальні явища сучасного суспільного життя.

Література

Жирмунский В.М. История немецкого языка. – М., 1965. – с.361. *Зернова В.К.* Архитектоника производящих и производных слов в современном немецком языке (на материале терминологической лексики): Автореф. дис. д-ра филол. наук: 10.02.04. Московский государственный университет.- М., 1992. *Левковская К.А.* Лексикология современного немецкого языка – М., 1968. –с.163. *Павлов В.М.* Развитие определительного сложного существительного (с первым компонентом – существительным, в немецком языке), АКД, Ленинград, 1958.- с.3. *Розенталь Д.Э., Теленкова М.А.* Словарь лингвистических терминов – М., 2003. – с.477. *Солдатова О.П.* Детерменативные композиты – имена существительные со вторым отглагольным компонентом в современном немецком языке, АКД, - М.,1981.-с.7. *Fleischer W., Barz I.* Wortbildung der deutschen Genenwartssprache – Max Niemeyer Verlag – Türingen, 1992. *Griesbach H., Uhlig G.* 4000 deutsche Verben: ihre Formen und ihr Gebrauch. – Max Hueber Verlag: Tübingen, 1991. *Volmet* Iohannes Grundkurs Sprachwissenschaft 5. Auflage – München, 2005.

DENEKA M.P
(*Lviv Polytechnic National University*)

THE DEDELOPMENT OF AN INTEGRATED PROGRAM FOR THE RESEARCH OF ENGLISH LEXICAL INNOVATIONS CAUSED BY INTERNET COMMUNICATION

The English language is constantly reacting on multiple changes in social life of its speakers. These changes are caused by the new realities of the XXIst century and global events. The informational revolution is one of the most powerful factors influencing the enrichment of modern English vocabulary as “internetization” of society results in the large number of lexical-phraseological innovations of recent time [Зацний 2007, с. 3-7].